

Čís. 2716.

Po dobu sporu o neplatnost manželství přísluší manželce nárok na výživné. Rozsah manželovy povinnosti řídí se jeho jměním, nikoliv skutečným důchodem z tohoto jmění.

Za dobu před podáním žaloby přísluší manželce nárok na náhradu škody (§ 1293 obč. zák.), hradila-li výživné ze svého. Může však požadovati jen to, co skutečně vynaložila, nikoli to, nač by byla měla nárok podle Šu 91 obč. zák.

(Rozh. ze dne 12. června 1923, Rv I 75/23.)

Žalobou, zadanou dne 10. září 1921, domáhala se manželka na manželi, velkostatkáři, placení výživného měsíčních 6.000 Kč od 1. listopadu 1919, používání povozu a dodávání palivového dřeva. V době podání této žaloby bylo v běhu řízení o žalobě manžela na neplatnost manželství z důvodu Šu 48 obč. zák. O b a n i ž š í s o u d y přiznaly žalobkyni 4.000 Kč počínajíc 1. prosincem 1919 a nárok na palivové dřevo. N e j v y š š í s o u d dovolání žalovaného 1. nevyhověl, pokud byl napadeným rozsudkem odsouzen platiti žalobkyni 4.000 Kč počínajíc 10. září 1921 a dodávati palivové dřevo. 2. vyhověl mu však, pokud byl dovolatel uznán povinným platiti výživné za dobu od 1. prosince 1919 do 10. září 1921, zrušil v tomto rozsahu rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc procesnímu soudu, by po dalším jednání znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Právní důvod žaloby je různým podle doby, za kterou se požadují zažalované částky. Žalobkyně uplatňuje nárok na placení výživného měsíčních 4000 Kč (na tuto částku uznal procesní soud, aniž strana žalující tomu odporovala) za dobu ode dne 1. prosince 1919 do podání žaloby z důvodu Šu 1042 obč. zák., tvrdíc, že uhradila náklady na svou výživu za žalovaného, mimo to požaduje od něho za další dobu výživné podle Šu 91 obč. zák. uvedenou měsíční částkou a bezplatnou dodávku dříví na vytápění bytu. Odvolací soud vyhověl žalobě v obojím směru souhlasně s rozsudkem procesního soudu, dovolání odporuje pak rozsudku v celém jeho rozsahu z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Je proto třeba pojednati zvláště o každém z uvedených právních důvodů. 1. Výtka podle Šu 503 č. 4 c. ř. s. není odůvodněna, pokud odvolací soud odsoudil žalovaného plniti výživné podle Šu 91 obč. zák. a dodávati dříví k otopu. Dovolání odporuje právnímu posouzení věci v tomto směru z různých důvodů, z nichž však ani jediný není v soulase se zákonem a zjištěným skutkovým stavem. a) V prvé řadě tvrdí dovolatel, že jeho manželství se žalobkyní je neplatné, že důsledkem toho není povinen, poskytovatí žalobkyni jako manželce výživu podle Šu 91 obč. zák. Ze spisů je patrné, že žalovaný podal svého času žalobu na uznání neplatnosti manželství z důvodů §§ 48 a 60 obč. zák., a že spor ten není dosud právoplatně rozhodnut. Dovolání tvrdí, že rozsudek v onom sporu bude působiti od tehdejška (ex tunc), a že mělo již v tomto sporu býti rozhodnuto předběžně o neplatnosti manželství. Náhled ten je mylný. Uzavřením manželského sňatku převzal žalovaný jako manžel podle Šu 91 obč. zák. povinnost, poskytovatí manželce

slušnou výživu přiměřenou jeho jmění. Této své povinnosti nevyhověl žalovaný, podav žalobu na neplatnost manželství ve smyslu §u 48 poslední věty obč. zák. a odepřev na dále plniti tuto povinnost. Pokud však nebylo uznáno právoplatným rozsudkem na neplatnost manželství, je domněnka pro platnost manželství, a nelze žádati, by po dobu sporu živila se manželka sama nebo by požadovala výživu od osob třetích anebo z prostředku veřejných. Přísluší proto i v tomto případě manželce právo požadovati na manželi výživné podle §u 91 obč. zák. aspoň až do právoplatného rozhodnutí sporu o neplatnost manželství. Nebylo proto příčiny, by soud vyčkával právoplatné rozhodnutí v onom sporu nebo by sám předběžně rozhodl o neplatnosti manželství. Další námítky týkají se výše výživného. b) Odstavcem druhým notářského spisu ze dne 2. října 1916 zavázala se matka žalovaného platiti mu po sňatku roční apanáži 18.000 K. Dovolání tvrdí s poukazem na toto ustanovení notářského spisu, že žalující straně nepřísluší vyšší apanáže než 18.000 Kč ročně. Toto tvrzení nemá významu pro spor, v němž požaduje žalobkyně výživné od žalovaného, a není proto třeba tímto duvodem blže se zabývati. c) Další vývody opírají se o náhled, že slovo jmění (Vermögen) v §u 91 obč. zák. (nach seinem Vermögen den anständigen Unterhalt zu verschaffen) neznamena jmění, nýbrž možnost. Důsledkem tohoto náhledu mohl by manžel, povinný k manželčině výživě dle §u 91 obč. zák., bez ohledu na své jmění uvést se v nemožnost poskytovat výživné, a zprostiti se uvedeně zákonné povinnosti. Možnost poskytovat výživné dána je však jměním, ať toto záleží ve hmotných věcech anebo v právech na př. na duchody. Je proto i v tomto sporu způsobilost žalovaného k plnění zákonné povinnosti §u 91 obč. zák. posuzovati dle jeho jmění, záležejícího dle skutkových zjištění v nemovitostech v ceně 12.000.000 Kč, a přenechat mu, by opatřil si příjmy tomuto jmění přiměřené. Dovolací soud souhlasí úplně se soudem odvolacím, že oním jměním dána je žalovanému možnost, poskytovat žalobkyni měsíčně 4000 Kč, a že tato částka je zcela přiměřená jeho jmění bez ohledu na to, zda dnešní příjem ze jmění je pouze přechodný, i bez ohledu na jakýkoli vliv pozemkové reformy na jmění žalovaného. Dovolání napadlo rozsudek v celém obsahu, patrně tedy i ve výroku, jímž žalovaný byl odsouzen dodávati žalobkyni dříví potřebné k topení, jinak však o této povinnosti zvlášť nečiní zmínky. Bylo proto o této povinnosti jednáno jen v souvislosti s ostatním nárokem žalobním. Pokud tudíž žalobce popíral z duvodu shora uvedených i povinnost k dodávce dříví, byla věc odsouzením jeho správně rozhodnuta po stránce právní.

2. Co do žalobního nároku opírajícího se o § 1042 obč. zák., odůvodňuje jej žalobkyně tvrzením, že uhradila náklady výživy za žalovaného za dobu od 1. prosince 1919 až do podání žaloby. Odvolací soud potvrdiv rozsudek procesního soudu přikl. žalobkyni za uvedenou dobu měsíčně 4000 Kč, odůvodniv to taktéž poukazem na § 1042 obč. zák. Co do právní stránky byla věc v podstatě správně posouzena, pokud uznána byla v zásadě povinnost žalovaného nahraditi žalobkyni náklady výživy za dobu před podáním žaloby. Zdali náhradní tuto povinnost lze opřítí právě o § 1042 obč. zák., zařazený do 22. hlavy obč. zák., jednající o zmocnění a jednatelství, netřeba rozhodovati, ježto lze snáze

a vhodněji odůvodniti žalobní nárok jinými předpisy zákonnými. Nárok manželčin na výživu vůči manželci zakládá se na předpisu §u 91 obč. zák., a může na základě jeho vymáhán býti žalobou, ovšem jen pro dobu od podání žaloby. V tomto směru ponechati je v platnosti zásadu: »Nemo pro praeterito alitur«. Tím, že manžel nevyhověl této své zákonné povinnosti ani před podáním žaloby, nezanikla však za všech okolností povinnost jeho vůči manželce, jež opatřila si na svůj vlastní náklad výživu, k jejímuž poskytování byl dle zákona zavázán manžel. V tomto případě byla manželka nesplněním této zákonné povinnosti poškozena na svém majetku, neboť byla nucena opatřiti si výživu ze svého jmění, jež bylo uvedeným protizákonným jednáním manželovým zmenšeno. Je proto oprávněna podle všeobecných zásad obč. zákona o náhradě škody (§§ 1293 a násl.) domáhati se na manželci náhrady škody, kterou utrpěla tím, že hradila sama náklad spojený s výživou, k níž byl manžel povinen. Tím, že žalobkyni jako manželce byla se strany manželovy, a to podle zjištěných skutečností bezdůvodně, odepřena zákonná výživa již před podáním žaloby, utrpěla tato na svém majetku škodu rovnající se částce, kterou vynaložila ze svého na výživu, a může domáhati se žalobou této částky. Nezáleží na tom, že žalobkyně nedomáhá se zažalované částky z důvodu náhrady škody, nýbrž s výslovným poukazem na § 1042 obč. zák. Pro soud stačí, že žalobkyně navrhla odsouzení žalovaného k plnění, a že uvedla skutečnosti, jimiž nárok svůj odůvodňuje po stránce skutkové. Právní posouzení věci náleží soudu, jenž není vázán právním názorem stran. Skutkové předpoklady žalobního nároku, přednesené žalobkyní, nebyly však prokázány. Žalovaný popřel příslušný skutkový přednes žalující strany, tvrdící, že náklady na výživu uhradila ze svého, odvolacímu soudu postačila skutečnost, že žalovaný po uvedenou dobu neposkytoval žalobkyni výživu, a že částka 4000 Kč je přiměřená jako výživné majetkovým poměrům žalovaného. Tím ovšem není odůvodněn nárok žalující strany po stránce skutkové. Záleží na zjištění, zda žalobkyně skutečně hradila náklady na svou výživu za tuto dobu ze svého, a jakou částkou. V tomto posledním směru rozhoduje peníz skutečně vynaložený, nikoli částka přiměřená podle §u 91 obč. zák., ježto není vyloučeno, že žalobkyně vynaložila na výživu méně než 4000 Kč měsíčně. O tom nebylo ve sporu ani jednáno, ač bez projednání a zjištění těchto okolností nemůže býti rozhodnuto, k čemuž měl již soud první stolice přihlídnouti podle §u 182 c. ř. s.

Čís. 2717.

Usnesení svazu zaměstnavatelů ve stavební živnosti, by dělníkům byla v nové kolektivní smlouvě snížena mzda, nepříčí se zákonu §u 3 koal. zák. Nezachoval-li se člen svazu dle usnesení toho, nese následky, vytčené ve stanovách svazu.

(Rozh. ze dne 12. června 1923, Rv I 134 23.)

Žalovaný stavitel byl členem žalujícího svazu stavitelů, podrobil se ve všem stanovám a složil jistotu 3.000 Kč. Dle §u 8 stanov byl člen podroben všem usnesením představenstva svazu, byl povinen složit k zachování jich jistotu a byl dle §u 13, odstavec druhý, stanov povi-